

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שופטים

אור

הצלחת בניין הבית היהודי תלוי בהתחלות:

דברים פרק טז (יה) שפטים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ נִתָּן לָהֶם לְשֹׁטְטֵיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק:

עקיבא היה דורש הפוך ממך מתי טוב באחרית כאשר האדם משתדל שיהיה טוב הראשית ורק אז טוב גם באחרית, אבל אם בהתחלה לא היה טוב אין סיכוי שבסוף יהיה טוב, ואמר לו שהוא גם חש הדבר על בשרו שאם הוא רואה אותו שהיום פרק עול התורה מעליו זה בגלל שאבא שלו בברית שלו הכנים אותו ללמוד בגלל הכבוד ולא בגלל מעלת התורה ולכן יצא ממנו אחר. הראת לדעת כי רבי עקיבא מלמדנו יסוד גדול בחיים עד כמה חשוב לתת את הדעת על כל התחלה שתהיה בצורה הטובה ביותר ורק אז מובטחת לו ההצלחה בהמשך.

ראוי לעשות סמנים טובים בראש השנה:

ומטעם זה מצינו שיש ענין בראש השנה לאכול סמנים טובים ומתוקים כדי להתחיל את השנה בדבר טוב, וכן לוקחים ראש של כבש לסימן שנהיה לראש ולא לזנב, כמבואר במסכת כריתות דף ה ע"ב, ובמסכת הוריות דף יב ע"א ת"ר אין מושחין את המלכים אלא על המעיין, כדי שתימשך מלכותו, שנאמר ויאמר המלך (אל בניהו) וגו' והורדתם אותו על גיחון (וגו') ומשח אותו שם. וכו' אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא, ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי. וכו' ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני, רמה קרני ולא רמה פכי, דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותם, שאול ויהוא שנמשחו מן הפך לא נמשכה מלכותם ע"כ. ללמדנו שכל מלכות הצלחתה תלויה בתחילתה ואם נמשח על המעיין נמשכה מלכותו ואם לאו נקטעה מלכותו, וכן ההבדל בין נמשח עם קרן או פה, ולכן גם בראש השנה נוהגים להתחיל את השנה בדברים מתוקים ומסמנים הצלחה וברכה לכל השנה. וכן נפסק בשו"ע סימן תקפג.

אזהרת הבא"ח לחיזוק מהכעס בראש השנה:

ובזה יובנו היטב דברי מרן הבא"ח בהלכות ר"ה פעיף [ז] יזהר שלא יכעוס, דמלבד חומר איסור הכעס, שהוא קשה בכל זמן, הנה הוא ביום ראש השנה, אינו סימן טוב לאדם, והאשה צריכה להיות זריזה לערוך

ודרשו הו"ל בכל שעריך במסכת פנהדרין דף טז ע"ב כמובא ברש"י בכל עיר ועיר. ויש לדקדק מדוע לא נאמר בכל עריך, ומה ענין שעריך? ועיין בבעל הטורים שמרמוזו על כל דבר שצריך השערה ילך לבי"ד.

מנהג העולם:

מיסודות בניין הבית היהודי על ברכי התורה צריך לדעת שמאוד חשוב כיצד מתחילים למסד את הבית כי אותם יסודות ראשונים שמתחילים בבניין הבית הן מהוים מתווה לסלילת הדרך שבו הבית יבנה, כמו כן במשך כל החיים חשוב ביותר לתת את הדעת על כל התחלה אם זה כל תחילת שנה או כל תחילת חודש או שבוע או יום וכל נושא בחיים, אולם רבים טועים שבתחילת הדרך אינם מייחסים חשיבות בהיות ומבינים כי בהמשך יוכלו לשנות את הדרך, אמנם נכון שתמיד יכול האדם לחזור בתשובה ולשנות דרכו ולהטיב מעשיו אך אין ספק שקשה הדבר שבעתיים כי עבר ושנה נעשית לו כהיתר כי סוד ההצלחה והכישלון תלויה ונעוצה בהתחלה כאשר נבאר.

דברי הירושלמי הצלחה וכישלון תלוי בהתחלה:

ונקדים דברי הירושלמי אשר מתבאר כי כל ההצלחה והכישלון ברוחניות תלויה בהתחלה, מבואר במסכת בהגינה פ"ב ה"א דף ט ע"ב [הובא בתוס' חגיגה טו ע"א בד"ה שובו] מסופר שם בירושלמי על רבי מאיר שהיה יושב ודורש לתלמידיו בטבריה ביום שבת ובאמצע הדרשה באו ואמרו שרבו אלישע שנקרא בשם אחר עובר כאן ליד בית המדרש, תיכף הפסיק את הדרשה ויצא לקבל פני רבו אשר כבר פרק מעליו כל עול תורה והיה רכוב על סוס בשבת, אך למרות זאת כיבדו רבי מאיר, והנה שאלו אלישע מה אתה דורש לתלמידים עכשיו, אמר רבי מאיר דברתי על הפסוק שאמר שלמה המלך בקהלת פ"ז פסוק ח טוב אחרית דבר מראשיתו, ושאלו מה דרשת על הפסוק, והשיב רבי מאיר כי ביאר שכוונת שלמה המלך שהעיקר תלוי מה יהיה בסוף ולכן אפילו רע לו בתחילה אם טוב בסוף הכל נשכח ולא הפוך שיהיה רע בסוף, השיבו אלישע חבל על דאבדין רבך רבי

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אבא מרי החכם עד שהוא בראשו של דבר הוא יודע מה בסופו ע"כ. וביאור הדבר כוונת שלמה המלך שחכם יודע שסוף מעשה במחשבה תחילה ולזאת שומר מכל משמר את ראש כל מעשיו להינצל מיצרו, וזו הכוונה עיניו בראשו כל תשומת ליבו על כל ההתחלות, לעומת הכסיל אינו מתבונן והולך בחושך וממילא כאשר נכשל בתחילת דרכו איבד הכל. וכך נראה כוונת מרן החיד"א בשם מהרר"ו בנחל אשכול קהלת פרק ב פסוק יד עיי"ש.

לפתח הטאת רובין:

וגם יובן בזה הכתוב בפרשת בראשית פרק ד פסוק ז הלא אסתמיב שאת ואם לא תיטיב לפתח הפאת רבץ וגו'. ולכאורה צריך ביאור על איזה פתח מדובר מאחר ולא נתפרש הדבר? אולם לפי הירושלמי מתבאר היטב שהכוונה לכל פתח ופתח המסמל כל התחלה והתחלה של כל דבר, כיון שכל ההצלחה והכישלון נעוצה בהתחלה לכן עיקר מלחמת היצר עם האדם שמערים קשיים בהתחלה להכשיל את האדם.

עיקר הצלחתו בזה שיתן שופטים ושומרים בכל שער:

ובזה נראה לפרש כרמז מפרשת השבוע שופטים ושומרים תתן לך בכל שערך, שהכוונה שחייב כל אדם בכדי להצלחה להציב שופטים וגם שומרים בכל שער היינו התחלה, שופט תפקידו לשפוט כל ענין או טרדה המפריעים לו בעבודת השם וכדומא, ושומר שתפקידו לבצע את ההחלטות, ואם האדם יציב שופטים ושומרים בכל התחלה והתחלה בודאי יצליח. ולמעשה צריך לדעת שלמרות שר"ה ודאי הוא ההתחלה החשובה והקובעת גזר דינו, אך גם כל התחלה והתחלה הן של זמן והן של היום קובעת את כל הזמן או כל היום, כגון את הבוקר מתחיל במודה אני ונמילת ידיים, ויקפיד על התחלת התפילה, וכן על זה הדרך ובזה מובטחת לו ההצלחה.

פיתחו לי פתח כהודו של מהט:

עוד רמזו על כך בדברים פרק כא (ו) פיתחא למלחמה עליאביד ונתנו יקנך אלחיד פנדך ושבת שבי: ויש לשאול מדוע כתבה התורה כי תצא ולא כי תלחם? ונראה לבאר עפ"י דברי מהרר"ו שהפסוק מרמז על מלחמת יצה"ר עם האדם שהוא האוייב הגדול של האדם, כמ"ש התנא בפרקי אבות פ"ד ב איזהו גיבור הכובש את יצרו, ללמדנו שזו המלחמה הקשה שיש

השלחן ולכסותו במפה יפה, קודם שיבא בעלה מבית הכנסת, כדי שבבואו ימצא השלחן ערוך, והוא לסימן טוב, אך אם נודמן שבא ולא ראה השלחן ערוך, לא יתקוטט עם אשתו ויכעס, דהכעס הוא סימן רע ביותר, אלא יסכול ולא יקפיד אפילו בלב:

וביאור הדבר בהקדם המבואר במסכת שבת דף קיט ע"ב תניא, רבי יוסי בר יהודה אומר: שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך. ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו, מלאך רע אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו ע"כ. עוד מבואר במסכת גיטין דף נב ע"א הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמישי הוו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע רבי מאיר להתם, עכבינהו תלתא בי שמישי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר ווי, דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה ע"כ. ומכאן יש ללמוד ק"ו על ראש השנה שהוא סימן לכל השנה ובו מתברך ונגזר עליו כיצד יהיה כל השנה ולכן עושים סימנים טובים לסמן על השנה, וממילא אם יכעס יהיה סימן קשה לכל השנה.

כל ההתחלות קשות:

וזהו סוד הענין מה שדרשו חז"ל במכילתא דרבי ישמעאל יתרו מסכתא דבחדש פרשה ב ועתה אם שמוע תשמע בקולי, ועתה קבלו עליכם, שכל ההתחלות קשות. אם שמוע תשמעו, מכאן אמרו שמוע אדם מצוה אחת, משמיעין לו מצות הרבה, שנאמר אם שמוע תשמעו; שכח אדם מצוה אחת, משכחין לו מצות הרבה, שנאמר אם שכח תשכח ע"כ. ללמדנו עד כמה הכל תלוי בהתחלה.

חכם עיניו בראשו:

ובזה יובן הפסוק בקהלת פרק ב פסוק (יג) וראיתי אני שיש יתרון להבמה מן ההסבלות פיתרון האור מן החשך: (יד) החכם עיניו בראשו והכסיל החשך הולך וגו'. ויש לשאול מה הביאור חכם עיניו בראשו וכי הכסיל עיניו ברגליו? ועוד מהו ההיפוך שהכסיל הולך בחושך? ואכן מצאתי שכבר הקשה בירושלמי מסכת סוטה פרק ח הלכה י אמר ר' מאיר כתיב [קהלת ב יד] החכם עיניו בראשו. הכסיל במה ברגליו? אמר רבי

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שיקבל מכל יום ובכל עת, ולזאת מייעצת לנו התורה שבכדי לנצח את יצרו תלוי הדבר כי תצא ביאור הדברים שצריך האדם מצידו להתחיל את מלחמתו עם יצרו ומספיק רק לצאת נגדו וכבר זוכה להמשך הפסוק ונתנו בידך, כי כך הנהגתו יתברך שמבקש מהאדם פיתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם, וכמ"ש חז"ל אלמלי הקב"ה עוזרו לא יוכל עליו, ולכן נכתב בדוקא בלשון "תצא" ולא תלחם.

הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב.

ובדרך זו ביאר מרן החיד"א בחומת אנך את יד. בשם מהר"ח את הפסוק בפרשת בראשית פרק ג פסוק (טו) וְאִיכָהָן אֲשֵׁית בְּיַדְךָ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זְרַעְךָ וּבִין זְרַעָהּ הִיא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֵנִי עֵקֵב: ועוד עיין בנחל קדומים בראשית פרשת בראשית את כ אשר כ"כ בשם הראשונים. וכ"כ הכלי יקר בראשית פרשת בראשית פרק ג פסוק טו את הפסוק (טו) עי"ש. הרמז בזה כי כל סוד מלחמת היצר עם האדם כל כוחו הוא ישופך ראש עיקר מלחמתו עם האדם על הראש שזה ההתחלה של כל דבר ואם האדם שומר עצמו ממכשול בראש כל דבר מנצחו אבל אם אדם דש בעקבו ומזלזל בדברים קטנים בתחילת דרכו הרי היצר מנצחו והוא ישופך עקב.

ביאור דברי דוד המלך שאם מתחיל ללכת סופו שיושב:

ואכן היא דרשת חז"ל במסכת עבודה זרה דף יח ע"ב דרש ר' שמעון בן פזי, מאי דכתיב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובררך הטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. וכי מאחר שלא הלך, היכן עמד? ומאחר שלא עמד, היכן ישב? ומאחר שלא ישב, היכן ליץ? [אלא] לומר לך, שאם הלך סופו לעמוד, ואם עמד סופו לישב, ואם ישב סופו ללון, וכו' ע"כ. הראת לדעת כי ההתחלה קובעת לטוב ולמוטב וחובת האדם להשים שופטים ושוטרים לכל ההתחלות הן של כל יום איך מתחיל את היום וכן כל שבוע וכן כל חודש וק"ו כל שנה וכן כל נושא וכל עניין, ואין סימן טוב גדול מזה שהאדם משתדל שההתחלה תהיה טובה.

החינוך מתחיל כאשר התינוק מתחיל לדבר:

וכדרשת חז"ל על הפסוק (יט) וְלִמְדַתְּם אֶתְּם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִקְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וכתוב בילקוט שמעוני תורה פרשת עקב רמז תתעא ולמדתם אותם את בניכם [יא, יט], ולא בנותיכם, א"ר יוסי בן עקיבא לדבר בם מכאן אמרו בשחתינוק מתחיל לדבר אביו מדבר עמו לשון הקודש ומלמדו תורה ואם אין מדבר עמו לשון הקודש ומלמדו תורה ראוי לו כאלו קוברו שנאמר

לאדם בכל יום ובכל עת, ולזאת מייעצת לנו התורה שבכדי לנצח את יצרו תלוי הדבר כי תצא ביאור הדברים שצריך האדם מצידו להתחיל את מלחמתו עם יצרו ומספיק רק לצאת נגדו וכבר זוכה להמשך הפסוק ונתנו בידך, כי כך הנהגתו יתברך שמבקש מהאדם פיתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם, וכמ"ש חז"ל אלמלי הקב"ה עוזרו לא יוכל עליו, ולכן נכתב בדוקא בלשון "תצא" ולא תלחם.

מעשה שהיה עם בעל התניא:

פעם היו חתן וכלה יתומים וחסרי כל לערוך את ההתונה הדברים הגיעו לבעל התניא והחליט להירתם לעזרתם ולכן נפגש עם רב העיר וביקש ממנו שיערוך רשימת כל הגבירים שיש בעיר ויחד ילכו מבית לבית לאסוף הכסף, הרב ערך רשימת הגבירים אולם בעל התניא מכיר שיש גביר גדול בעיר שאינו רואה את שמו מופיע ברשימה, שאל בעל התניא מדוע לא כתב אותו ברשימה, השיב הרב בהיות ונגודל עושרו כך גדול קמצנותו ומועלם לא הצליח אדם לקבל ממנו תרומה וחבל לבזות את כבוד הרב, בעל התניא לא קיבל הדברים וביקש לרשום אותו ראשון ברשימה, והתחילו ללכת כמוכן לאותו עשיר הראשון, קיבלם במאור פנים ובפרט שבעל התניא הצטרף וביקשו ממנו עזרה לחתן וכלה יתומים הלך לקופה שהיית לו בסמוך לדלת והוציא משם פרוטה שכבר סימני חלודה וירוקת עליה והגיש לרב, רב העיר תיכף נעלב ממנו איזה ביוזון לכבוד התורה שנותן פרוטה כזו שבני אדם אינם מתכופפים להגביה מרוב פחיתות ערכה, אולם בעל התניא רמוז לרב שלא יגיב ורק בעל התניא אמר לו תודה רבה ומצוה גוררת מצוה ועמדו לצאת, ואז העשיר פונה לרב שיעכבו רגע כמה הם צריכין לאסוף ואמרו לו והוא הוציא עשר רובל ונתן ובירכו בעל התניא והוסיף מצוה גוררת מצוה, ושוב עמדו לצאת ועיכבם והביא סכום יותר גדול ושוב בעל התניא מברכו ואומר לו מצוה גוררת מצוה, שוב עמדו לצאת ופנה להם והושיבם ואמר לבעל התניא כמה הם צריכים לאסוף והשיבו עשרת אלפים רובל, אמר להם הוא מוכן לתת הכל אך רוצה להסביר לרב שהוא בתחילת דרכו פנו אליו לצדקה ונתן פרוטה אך המקבל זרק עליו את הפרוטה ומאז נדר שרק מי

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

קל עד מאוד לכובשו וזה כמה שתחיה זחיר בהתחלות
כי ההתחלה יותר מהצי הכל ולכן בהתחלות תהיה רץ
למצוה קלה וגם בורה מן העבירה ואח"כ הכל נעשה
ונגמר מאליו לפי שמצוה גוררת מצוה וכו' עכ"ל.
הרי מלמדנו המדרש שמואל שעיקר עבודת האדם עם
יצרו ועיקר הצלחתו תלויה בהתחלה שכל שמתחיל
בדבר מצוה ממילא יש הבטחה שאותה מצוה תגרוור
בעקבותיה מצוה אחרת וכך כל היום, ואם ח"ו נכשל
בהתחלה הרי נהיה כל היום באותה דרך. וזהו שאומר
אויב פרק ח (ז) וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצֶּעֶר וְאַחֲרֵיתְךָ יִשְׁנָה
מָאֵד: כל שהתחלה מתאמץ אפילו מצטער בו זוכה
שבאחרית להשגים גדולים.

מעשה עם החתם סופר

פעם אמר החתם סופר לתלמידיו שהוא זכה להיות
חתם סופר מחמש דקות, שאלו תלמידיו איך אפשר
לגדול בתורה מחמש דקות, והשיב בדרך כלל כל אדם
שמתחיל סדר לימוד בתחילת הסדר מתחיל בדברי
חולין ורק אח"כ מתחיל ללמוד ומנסיון המציאות
שכאשר התחיל בדברי חולין זה נמשך ומאבד הרבה
זמן ואינו מספיק בלימודו, אבל הוא קיבל על עצמו
שהחמש דקות של תחילת וסוף הסדר מתחיל בלימוד
ודוחה את יצרו שהוא ידבר אח"כ וברגע שהתחיל
בלימוד מנצל את כל זמנו ומספיק הרבה בלימודו.

מוסר השכל:

נמצינו למדים מדברנו עד כמה התורה מזחירה את האדם שתמיד יתן דעתו וישים שופטים ושופטים על כל
ההתחלות שלו שיחיו בצורה טובה בכדי שהחמשך יצליח ולא ח"ו הפוך כי הוא סוד כל החיים הן בגשמיות
וק"ו ברוחניות שסוף מעשה במחשבה תחילה, וכל מהנדס אם לא יתכנן מראש את סוף הבניין לפני שמתחיל
לבנות הרי אין ספק שיכשל הקבלן במלאכתו, וככל שהיסודות חזקים כך הצלחת קיום הבניין, ולזאת כל זוג
שבונה ביתו עליהן לתת את הדעת מתחילת דרכן על הדרך שבה בונים את ביתם ברמת הכשרות וברמת
הצניעות והטהרה קיום המצוות ולימוד התורה מאחר והכל תלוי בהתחלה וזה משליך על כל המשך הדרך ויסוד
זה כמו שלמדנו הוא הסוד הגדול להצליח ברוחניות ובגשמיות כאשר ישמר את כל ההתחלות של כל נושא
וכל יום וכל שבוע וכל חודש וכל שנה, וכן בחינוך הבנים סוד ההצלחה איך מתחילים להרגילם כמו שאמרו
חז"ל מתחיל לדבר הדבר הראשון שצריך ללמדו בלשון הקודש דבר תורה כי התחלת החינוך משליכה על כל
החמשך, ולזאת כותב הבן איש חי עד כמה חשוב בעודו תינוק ליטול לתינוק ידיים שיתחיל בטהרה וכן על זה
הדרך וככל שישפוט בצדק ובחכמה ואף ישים שופר ויעמוד על המשמר על כל התחלה כך תגדל הצלחתו
ושנתו ובה נזכה כולנו לשנה טובה ומבורכת ומוצלחת בכל אמן.

בידידות ואהבה ובברכת שבת שלום ומבורך

ובתיבה והתימה טובה

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד ת"ו